

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

La Fontaine

FABULE

LITERA

București
2020

CUPRINS

<i>Tabel cronologic</i>	5
-------------------------------	---

CARTEA ÎNTĂI

Greierul și furnica.....	9
Corbul și vulpea.....	10
Broasca și boul.....	10
Cei doi catări.....	11
Lupul și câinele.....	12
Dreptatea leului	13
Desaga.....	14
Rândunica și micile păsărele.....	15
Șoarecele de casă și șobolanul de câmp.....	17
Lupul și mielul.....	18
Bătrânul și moartea.....	19
Omul între două vârste și cele două iubite ale lui.....	20
Vulpea și barza	21
Învățătorul și copilul	22
Albinele și bondarii	23
Stejarul și trestia.....	24

CARTEA A DOUA

Împotriva celor greu de mulțumit.....	26
Sfatul șoarecilor	28

Respect pentru oameni și cărți

Lupul și vulpea la judecată în fața maimuței.....	29
Cei doi tauri și o broască.....	30
Liliacul și cele două nevăstuici.....	30
Cățeaua și vecina ei.....	32
Leul și musca.....	32
Măgarul care ducea lână și măgarul care ducea sare.....	34
Leul și șoarecele.....	35
Porumbelul și furnica.....	36
Astrologul care a căzut în fântână.....	36
Iepurele și broaștele.....	38
Cocoșul și vulpea.....	39
Corbul care voia să facă pe vulturul.....	40
Păunul nemulțumit.....	41
Pisica preschimbata în femeie.....	42
Leul la vânătoare cu măgarul.....	44

CARTEA A TREIA

Morarul, băiatul morarului și măgarul.....	45
Lupul păstor la oi.....	48
Broaștele care au cerut un rege.....	49
Vulpea și țapul.....	50
Acvila, scroafa și pisica.....	51
Bărbatul bețiv și muierea lui.....	53
Lupul și barza.....	54
Omul care l-a răpus pe leu.....	55
Vulpea și strugurii.....	55
Lebăda și bucătarul.....	56
Lupii și oile.....	56
Leul murind.....	57

Femeia înecată.....	58
Nevăstuica în hambar.....	59

CARTEA A PATRA

Păstorul și marea.....	61
Musca și furnica.....	62
Grădinarul și seniorul său.....	64
Măgarul și cățelul.....	66
Războiul șoarecilor cu nevăstuicile.....	67
Omul și idolul său.....	69
Gaița împodobită cu pene de păun.....	70
Broasca și șoarecele.....	71
Tributul pe care dobitoacele l-au trimis lui Alexandru.....	72
Calul care a voit să se răzbune pe cerb.....	75
Vulpea și bustul.....	76
Lupul, capra și iedul.....	77
Lupul, mama și copilul.....	78
O vorbă a lui Socrate.....	79
Bătrânul și feciorii lui.....	80
Zgârcitul care și-a pierdut comoara.....	81
Ochiul stăpânului.....	83
Ciocârlia, puii ei și plugarul.....	85

CARTEA A CINCEA

Zeul Mercur și pădurarul.....	88
Oala de fier și oala de lut.....	91
Urechile iepurelui.....	92
Vulpoiul fără coadă.....	93

Femeia bătrână și cele două slujnice.....	93
Trecătorul și satirul.....	95
Calul și lupul.....	96
Plugarul și feciorii lui.....	97
Muntele care naște.....	98
Copilul și Norocul.....	99
Găina cu ouă de aur.....	99
Măgarul purtător de moaște.....	100
Cerbul și vița-de-vie.....	101
Șarpele și pila.....	101
Iepurele și potârnichea.....	102
Vulturul și bufnița.....	103
Leul care pleacă la război.....	104
Ursul și cei doi negustori.....	105
Măgarul îmbrăcat în blana leului.....	107

CARTEA A ȘASEA

Păstorul și leul.....	108
Leul și vânătorul.....	109
Febus și Boreu.....	110
Șoricelul, cocoșelul și pisica.....	111
Vulpea, maimuța și celelalte dobitoace.....	113
Catârul lăudăros.....	114
Bătrânul și măgarul.....	114
Cerbul care și-a văzut chipul în apă.....	125
Iepurele și broasca-țestoasă.....	116
Măgarul și stăpânul lui.....	117
Omul și Șarpele.....	118
Vulpile și leul bolnav.....	119

Calul și măgarul.....	120
Șarlatanul.....	121
Văduva tânără.....	122

CARTEA A ȘAPTEA

Dobitoacele bântuite de ciură.....	125
Bărbatul fără noroc.....	127
Șoarecele trăind în sihăstrie.....	129
Cocostârcul.....	130
Fata de măritat.....	131
Vulturii și porumbeii.....	133
Musca și căruța poștei.....	135
Lăptăreasa și oala cu lapte.....	136
Preotul și mortul.....	137
Omul care fuge după noroc și cel care îl așteaptă dormind.....	139
Cei doi cocoși.....	142
Oamenii nu sunt recunoscători norocului.....	143
Pisica, nevăstuica și iepurele cel tânăr.....	145
Un animal în lună.....	147

CARTEA A OPTA

Moartea și omul care moare.....	150
Cizmarul și vecinul său bogat.....	152
Taina femeilor.....	154
Câinele care ducea stăpânului demânțare.....	155
Șobolanul și scoica.....	157
Ursul și omul din grădină.....	158
Cei doi prieteni.....	161

Înmormântarea leoaicei	162
Șoarecele și elefantul	164
Puterea destinului	165
Măgarul și câinele	168
Foloasele minții	170
Șoimul și claponul	171
Pisica și șoarecele	172
Cei doi câini și măgarul mort	174
Lupul și vânătorul	176

CARTEA A NOUA

Custodele necinstit	179
Cei doi porumbei	182
Leopardul și maimuța	185
Ghinda și dovleacul	187
Meșterul și statuia lui Jupiter	188
Stridia și cei doi împricinați	189
Câinele slab și lupul	190
Pisica și vulpoiul	192
Comoara	193
Maimuța și cotoiul	195
Eretele și privighetoarea	196
Ciobanul și turma lui	197

CARTEA A ZECEA

Un ou, doi șoareci și-un vulpoi	199
Omul și năpârca	200
Țestoasa și cele două rațe	203

Cormoranul și peștii din baltă	205
Lupul și ciobanii	206
Potârnichea și cocoșii	208
Regele și păstorul	209
Talismanul	212
Iepurii	224
Negustorul, cavalerul, fiul regelui și ciobanul	217

CARTEA A UNSPREZECEA

Leul	220
Stăpânul casei, câinele și vulpea	222
Leul, maimuța și cei doi măgari	224
Lupul și vulpea	227
Țăranul de la Dunăre	229

CARTEA A DOUĂSPREZECEA

Cele două capre	233
Războiul câinilor cu pisicile și al pisicilor cu șoarecii	234
Vulpea și lupul	236
Împăciuitorul, milosul și pustnicul	239

Cuprins	243
---------------	-----

1920 La București apar *Fabule*, 2 volume, în traducerea lui Eugen Ciuchi.

1929 Apar *Fabule* de La Fontaine, în traducerea lui D. Anghel și Șt. O. Iosif (volum tipărit după moartea celor doi traducători).

1954 Tudor Arghezi publică măiestrita sa versiune românească a 35 de fabule de La Fontaine.

1958 La Editura de stat pentru literatură și artă din București, apar în întregime *Fabulele lui La Fontaine*, traducere românească de Aurel Tita.

1963 La Editura pentru literatură, în colecția „Biblioteca pentru toți”, apar *Fabule de La Fontaine*, traducere completă în românește de Tudor Măinescu.

CARTEA ÎNTÂI

Greierul și furnica

Greierul, hoinar prin țară,
A cântat întreaga vară;
Iar acum, fără bucate,
S-a trezit cu iarna-n spate.
N-are-n casă o fărâcă,
Nici de muscă, nici de râmă.
A dat fuga, cam cu frică,
La vecina lui furnică,
Și-a rugat-o să-l ajute,
Cu ceva să-l împrumute,
Câteva grăunțe doară,
Să-i ajungă pân' la vară.
– Ți-oi plăti cinstit la treier,
Pe cuvântul meu de greier,
Capitalul cuvenit,
Cu dobândă socotit.
Dar furnica cea bogată
Nu-mprumută niciodată;
Alt cusur mai mic nici n-are.
– Ai venit să te-mprumut?
Dar ast-vară ce-ai făcut?
– Am cântat pentru oricare.
Nu te superi? – Nicidecum.
Ai cântat? Hai, joacă-acum!

Corbul și vulpea

Jupânul corb pe cracă, fudul, se legăna,
 Și-n pliscul lui o roată de cașcaval ținea.
 Adulmecând mirosul, o vulpe, cutră mare,
 L-a-ntâmpinat cu-această plăcută cuvântare:

– Ce pene strălucite,

Frumos împodobite!

Seniore corb, de ți-ar fi graiul

Atât de mândru cum ți-i straiul,

Nici pasărea măiastră n-ar fi mai minunată!

Pe corb aceste vorbe l-au zăpăcit îndată,

Și prostul, ca s-arate cum cântă de frumos,

Deschise pliscul. Brânza căzu, firește, jos.

A înșfăcat-o vulpea și-a zis, râzând hoțește:

– Așa lingușitorul pe prost îl păcălește,

Iar cel care se-ncrede rămâne păgubaș;

Învățătura face o porție de caș.

Jupânul corb rămase cam rușinat pe cracă,

Jurând că altă dată la fel n-o să mai facă.

Broasca și boul

O broască, de mărimea unui ou,

Văzând pe câmp păscând un bou,

Pizmașă cum era din fire,

S-a pomenit cuprinsă de-o poftă de mărire,

Și-n râvna ei prostească

S-a apucat să crească.

Și-a înfoiat bojocii, s-a-ntins, s-a opintit:

– Ia spune, soră dragă, așa-i c-am izbutit?

Crescui cât boul? – Nu prea. – Așteaptă...

Dar acum?

– Lipsește mult și bine. – Privește! – Nicidecum.

Și-atât broscuța s-a umflat,

Că pân' la urmă a crăpat!

Găsim lipsiți de minte și oameni deseori:

Burghezii-și fac palate ca cei mai mari seniori;

Ambasadori, azi, are oricare prințisor,

Iar toți marchizii noștri – și paji, să aibă, vor.

Cei doi catâri

Doi catâri veneau pe cale: unul cu ovăz în spate,

Cel de-al doilea, cu banii dăjdiilor de pe sare.

Și era acesta mândru de povara din spinare,

Încât n-ar fi vrut să poarte o mai mică greutate.

Tropăia, fudul de el,

Clopoțind din clopoțel.

Iată însă că deodată îl opresc în drum dușmanii,

Se reped să-i fure banii,

Și sărind cu ceata lor

Pe catârul perceptor,

În bătaie mi-l snopesc.

Cu spinarea burdușită, la pământ, catârul geme:

– Asta-i mulțumirea ce-o primesc?

Și din urma mea n-are a se teme,

Iar eu mor, mă prăpădesc!

– Vere, îi răspunse soțul său,

Să ai slujbă prea-nsemnată nu e totdeauna bine;

De-ai fi fost catâr la moară și duceai ovăz, ca mine,

N-o pățeai atât de rău!

Lupul și câinele

Un lup, numai cu pielea pe el și numai os
 – Pe vremea-aceea oaia era păzită bine –
 S-a întâlnit odată cu un dulău frumos,
 Care greșise drumul, gonind prin curți vecine.

Era un câine durduliu,
 Lucios, grăsuț, bine hrănit,
 Și boier lupul, hămesit,
 Grozav l-ar fi mâncat de viu.
 Dar bietul lup, cu burta suptă,
 Spun drept, nu-i prea ardea de luptă,
 Și-acel pârdaľnic de dulău
 Părea să fie-un câine rău.

Deci, îi dădu binețe cu vorbă legănată:
 Ce sănătos se ține și ce bine-arată.
 Iar câinele îi zise: – Prea lesne ai putea,

Acum o dată,

Să fii la fel ca mine, seniore, dacă-ai vrea.
 Mă mir cum poate unul ca dumneata să-ndure
 Sălbăticia din pădure?

Hălăduiesc prin codru atâtea haimanale,
 Că-ți vine să le plângi de jale!
 Să moară-nfometate li-e groaznica osândă.
 Mereu să fii pe drumuri, să stai mereu la pândă...

Dacă dorești să-ți fie bine,
 Hai, vino, lupule, cu mine!

– Și-acolo cam ce slujbă va trebui să fac?
 – Ei, mai nimica toată. Ograda s-o păzești,
 Să-i fii supus la toate stăpânului, pe plac,
 Iar pe săracii-n zdrențe să-i muști și să-i gonești.

Simbrie bună o să iei,
 Oase de pui, de porumbei,

Nimic n-o să-ți lipsească și toți au să te-alinte!
 Jupânul lup, cu gura căscată, lua aminte,

Și lăcrima, sărmanul, de-atâta mulțumire.

Privind însă mai bine la câine, cu uimire

Văzu că blana lui frumoasă

Era, la gât, puțin cam roasă...

– Dar ce-ai la gât? îi zise. – Nimic.... – Ei, cum nimic?

– Nu-i lucru mare. – Totuși! – Un fleac, voiam să zic,

E, poate, de la zgarda în care stau legat.

– Legat?! se miră lupul. Au bine auzii?

Stăpânul nu-ți dă voie să hoinărești prin sat?

Să mergi oriunde-ți place? – Nu-n fiecare zi,

Dar ce-are-a face asta? – Cum ce-are-a face? Are!

Nu-mi vând eu libertatea pe resturi de mâncare.

Rămâi cu gâtul-n zgardă, amice, și mănâncă!

Zicând acestea, lupul fugi, și fuge încă.

Dreptatea leului

Pe vremuri, capra, junca și oaia, sora lor,

S-au hotărât să-ncheie o învoială bună

Cu mândrul leu, vecinul și marele senior:

Ce pierd și ce câștigă să-mpartă împreună.

În lațul pus de capră, un cerb s-a prins ușor;

Și, dumneaei, degrabă, la ceilalți trimise

Să vină toți. Iar leul pe gheare-a numărat:

– Suntem, așadar, patru la împărțeală, zise,

Și-n patru părți vânatul adus l-a despiciat.

Întâi, ca domn, o parte și-a ales.

– Aceasta, a mugit, e dreptul meu,

Pe care mi-l dă numele de leu;

Ați înțeles?

A doua parte, știe fiecare,

E dreptul convenit celui mai tare.

Respect pentru oameni și cărți

A treia parte iar mi se cuvine,
Că nu e nimeni mai viteaz ca mine.
Iar dacă la a patra cumva vă repeziți,
Vă fac bucăți, așa să știți!

Desaga

Vorbi bătrânul Joe¹: – Orice ființă vie,
De nu e împăcată cum a făcut-o firea,
La tronul meu să vie,
Să-și spună fără teamă, pe șleau, nemulțumirea;
Am să îndrept greșeala.
Să vină-ntâi maimuța. Așa e rânduiala.
Ei, ia privește bine aceste animale;
Găsești cumva la ele ceva care-ți lipsește?
Te-a întrecut vreunul cu farmecele sale,
Sau ești prea mulțumită cum te găsești? – Firește!
De ce m-aș plânge oare,
N-am tot patru picioare?
M-am oglindit în apă și-mi place chipul meu.
Dar fratele meu, ursul, prea e urât și greu.
Nu cred c-are să-și facă, în viața lui, portretul!
Dar iată că nici ursul nu-și arată regretul
Ce nu-i ceva mai sprinten, mai zvelt, mai elegant.
În schimb, cusururi multe găsi... la elefant.
Că coadă mică are și ce urechi enorme!
E-o matahală hădă, cu umflături diforme.
Iar elefantul, întrebat,
Vorbi la fel, cu toate că-i cel mai înțelept,
Și spuse răspicat
Cum că balena, după gustul lui,
E-o damă mult prea grasă și mult prea lată-n piept.

¹ Jupiter, zeul zeilor

La rândul ei, coana furnică
Găsi că găza e prea mică:
Te uiți la ea și parcă nu-i!
Tăcut, bătrânul Joe i-a ascultat pe rând,
Apoi le-a spus să plece cum au venit, văzând
Că fiecare știe de altul ce să spună,
Iar despre el păstrează părerea cea mai bună.

I-ați auzit, de-a rândul, vorbind pe-acești netoți,
Eu însă cred că omul i-a întrecut pe toți;
Nu suntem mai de soi.
Vedem cu ochi de vultur pe alții- așa cum sunt,
Dar când privim la noi,
Ne-ascundem ca șobolanii cu capul sub pământ.
Oricând pe-ai noștri semeni ușor îi osândim;
Și noi avem cusururi, dar nici nu le zărim!
Căci ziditorul lumii, în marea-i bunătate,
De când se ține minte,
Ne-a pus la fiecare câte-o desagă-n spate
Și a-mpărțit povara așa cum vă arăt:
Greșelile altora, în traista dinainte,
Cusururile noastre, în traista dindărăt.

Rândunica și micile păsărele

Multe-a-nvățat isteța rândunică
În lungile ei drumuri ce-n lume-a străbătut.
(Oricine multe știe când multe a văzut.)
Putea chiar vremea s-o prezică,
Și cum simțea suflarea teribilei tempeste,
Le da corăbierilor de veste.
Când cânepa se seamănă-n ogoare,
Ea a zărit plugarul pe brazdele arate,
Și celorlalte păsări le spuse: – Dragi surate,

Respect pentru oameni și cărți

Eu, una, voi fi-n stare să mă feresc de moarte,
Pe voi vă paște însă primejdii-ngrozitoare.
Vedeți voi brațu-acela ce se rotește-n vânt?
O să aflați odată – și vremea nu-i departe –
Că el vă-nseamnă drumul ce duce spre mormânt.

Vor răsări capcane-nfricoșate,
Mulțime de unelte blestemate
Și lațuri ucigașe vor crește din pământ!
'Nainte de-a se coace via,
V-așteaptă moartea sau sclavia,
Sau cratița, sau colivia.

Le-a spus apoi cumintea rândunică:
– Mâncați sămânța morții, acum, când o aruncă!
Dar ele-au râs, spunând că nu li-e frică
Și că găsesc destule grăunțe, fără muncă.
Și cănepa pe brazde încolți.

Le zise rândunica: – Stârpiți, fără zăbavă,
Această iarbă-amară, ce poartă-n ea otravă,
Altminteri, veți pieri!

– Taci, cobe urâcioasă și lesne bârfitoare!
La bună clacă ne poftești;
Nici cu trei mii de lucrătoare
Nu poți tot câmpul să-l plivești.

Când cănepa, în toamnă, fu gata de cules,
Vorbi iar rândunica: – Primejdia sporește,
Că iarba-reă degrabă crește.

N-ați vrut să-mi dați crezare și nu m-ați înțeles.
Când neaua s-o așterne pe ogoare
Și gospodarii se vor odihni,
Când la vânat de păsări vor porni,
Dând iama printre zburătoare,
Când vor începe lațuri să vă-ntindă
Și ochiuri vor lega, ca să vă prindă,
Cu mare grijă să v-ascundeți fața
În cuibul vostru, sau prin altă parte;
Să faceți ca sitarul, ca stârcul sau ca rața.

Voi nu plecați deodată cu noi, până departe,
Trecând peste deșerturi și înspumate mări,

În zbor spre alte țări;
Și nu-i decăt o cale, de nu vreți să pieriți:
Găsiți în zid o bortă, și-acolo vă pitiți!

Dar păsările, foarte supărate,
Au început în cor s-o ocărăscă,
Întocmai ca troienii din cetate,
Când începea Casandra¹ să vorbească.
S-a întâmpat aidoma, firește:
Căzu-n robie păsărime multă!

Așa-i și omul: numai de capul lui ascultă,
Și până nu-l ajunge, de rău nu se păzește.

Șoarecele de casă și șobolanul de câmp

Punând un pitpalac la fript,
Un mândru șoarece de casă
Pe vărul șobolan de câmp,
Odată, l-a pofțit la masă.

Au așternut două tacâmuri
Pe-un foarte scump covor turcesc;
Cât despre pofta de mâncare,
Nici nu mai vreau să pomenesc.

A fost o masă-mbelșugată,
Bucate-alese, vin de soi,
Dar cineva le sparse cheful
Tocmai când prânzul era-n toi.
– Stăpânul s-a întors acasă!
Șopti fricosul șoricel,

¹ Fiica regelui Priam și a Hecubei; fiind înzestrată de Apollo cu darul profeției, a prevestit căderea Troiei, dar nimeni n-a crezut-o.

Și, speriat, a șters-o-n grabă,
Cu șobolanul după el.

A fost ceva? Nimic n-a fost.
Deci, șoarecii se-ntorc la luptă,
Iar gazda zise: – Sub dulap
Ne-așteaptă masa întreruptă.

– Destul! îi zise șobolanul;
Să vii la mine, te poftesc.
E drept că nu pot să te-ntâmpin
Cu un ospăț împărătesc,

Dar vom prânzi în bună pace,
Acolo, -n câmp, eu n-am stăpân,
Adio! jalnică-i plăcerea
Pe care-o furi cu frica-n sân.

Lupul și mielul

Dreptatea-i totdeauna de partea celui tare;
V-o dovedește-această întâmplare.
Venise să se-adape mielul blând
În unda cristalină a apei curgătoare,
Când se ivi deodată din crâng un lup flămând,
Plecat la vânătoare.
– De ce îmi tulburi apa, băiete? zise fiara,
Strângându-și cu mânie gheara.
Îți vei primi pedeapsa, prea mult ai îndrăznit!
Dar mielul spuse umilit:
– Să nu fii supărat, Măria Ta,
Te rog să te-ostenești a te uita,

Că pe această curgătoare apă,
Din care și Măria Ta se-adapă,
Eu mă găsec la vale, cu câțiva pași mai jos,
E, deci, un lucru-nvederat
Că apa nu ți-am tulburat...
– Ba da, mi-ai tulburat-o, nemernic mincinos!
Și nu mă ponegriseși tot tu, anul trecut?
– Anul trecut? Mă iartă, dar nu eram născut.
Eu sug la sânul mamei, un miel sunt, mic și prost.
– De n-ai fost tu acela, un frate-al tău a fost.
– N-am frate... – Atunci altul, tot unul din ai tăi,
Știu că mă dușmăniți,
Voi, cu ciobanii voștri și câinii voștri răi;
Mi-au spus-o toți din codru, dar o să mi-o plătiți!
Zicând acestea, lupul pe miel l-a înhățat,
Și-ntr-o poiană-ndepărtată
Cu mare poftă l-a mâncat,
Fără o altă judecată.

Bătrânul și moartea

Un biet moșneag, cu snopul de vreascuri în spinare,
Pe-o cale din pădure mergea cu pași sărmani
Spre mica lui colibă, purtând cu trudă mare
Povara lui de lemne, de gânduri și de ani.
Apoi, de-atâta umblet, bătrânul ostenit,
Lăsându-și legătura în iarbă, a gândit:
„N-avui în viață parte, nicicând, de niciun bine;
Nu-i pe pământ un altul mai necăjit ca mine.
Nu odihnesc o clipă și-adorm pe nemâncate;
Soldații, birul, claca cu logofeți în spate,
Copiii și nevasta,
Acestea-mi sunt pe lume blestemul și năpasta.
Doresc să vină moartea...” Și moartea a venit.